

หน่วยงานออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ซึ่งเสียชีวิตแล้ว...ชดใช้ค่าเสียหายได้หรือไม่ ?

ธัญธร ปังประเสริฐ

พนักงานคดีปกครองชำนาญการพิเศษ

สำนักวิจัยและวิชาการ

กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อหน่วยงานที่ตนสังกัด หน่วยงานของรัฐมีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวชดใช้ค่าเสียหายได้ หากเจ้าหน้าที่ได้กระทำไปโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

 ประเด็นชวนคิด... ในคดีที่จะนำเสนอท่านผู้อ่านในวันนี้ มีอยู่ว่า...คำสั่งที่ให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าเสียหายแก่หน่วยงานที่ตนสังกัดดังกล่าว ซึ่งเป็นการใช้อำนาจตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ นั้น หากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดได้ถึงแก่ความตายไปในระหว่างกระบวนการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด **เช่นนี้...ต่อมาหน่วยงานจะออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดซึ่งเสียชีวิตแล้วและทายาทชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานได้หรือไม่ ?**

ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องในคดี คือ

- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๕๙๙ เมื่อบุคคลใดตาย มรดกของบุคคลนั้นตกทอดแก่ทายาท

ทายาทอาจเสียไปซึ่งสิทธิในมรดกได้แต่โดยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๑๖๐๐ ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ กองมรดกของผู้ตายได้แก่ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตาย ตลอดทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดต่าง ๆ เว้นแต่ตามกฎหมายหรือว่าโดยสภาพแล้ว เป็นการเฉพาะตัวของผู้ตายโดยแท้

- พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๘ หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๘ ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนด

- พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง คำสั่งทางปกครองให้มีผลใช้บังคับต่อบุคคลตั้งแต่ขณะที่ผู้นั้นได้รับแจ้งเป็นต้นไป

ข้อเท็จจริงของคดีรับฟังได้ว่า...ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๔ เป็นบุตรของนายแดง ส่วนผู้ฟ้องคดีที่ ๒ เป็นภรรยาของนายแดง โดยผู้ฟ้องคดีทั้งสองได้นำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเนื่องจากได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการที่นายกเทศมนตรี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) มีคำสั่งเทศบาลลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๓ เรียกให้นายแดงซึ่งได้เสียชีวิตไปแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ รับผิดชอบใช้เงินค่าเสียหายเป็นจำนวน ๙๒๒,๕๐๐ บาท แก่เทศบาล (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และได้มีหนังสือเรียกให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสองชดค่าสินไหมทดแทน

ในฐานะทนาย จากกรณีเมื่อครั้งนายแดงดำรงตำแหน่งปลัดเทศบาลไม่ตัดทานคำสั่งของนายกเทศมนตรี ในขณะที่ให้ยกเลิกการประกวดราคาก่อสร้างถนนโดยไม่ชอบด้วยระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ ทำให้เทศบาลได้รับความเสียหาย

ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ได้ยื่นหนังสืออุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว และต่อมาผู้ว่าราชการจังหวัด (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ยกอุทธรณ์ จึงขอให้ศาลปกครองเพิกถอนคำสั่งที่ให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสองชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่เทศบาล และเพิกถอนคำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดที่เพิกถอนคำสั่งของผู้ฟ้องคดี

คดีมีประเด็นพิจารณาว่า **คำสั่งของเทศบาลที่เรียกให้นายแดงในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดและทนายของนายแดงชดใช้ค่าเสียหายแก่เทศบาล หลังจากที่นายแดงได้ถึงแก่ความตายแล้ว ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?**

คำวินิจฉัยชนวนรู้

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาว่า นายแดงได้ถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ จึงไม่มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ อีกต่อไป และได้ถึงแก่ความตายก่อนที่จะได้รับทราบคำสั่งเทศบาลฉบับลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๓ ซึ่งเมื่อนายแดงผู้ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนถึงแก่ความตายเป็นเหตุให้ความรับผิดดังกล่าวเป็นมรดกตกทอดแก่ทนาย ตามมาตรา ๑๕๙๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๖๐๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

อย่างไรก็ตาม โดยที่ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้คำสั่งทางปกครองมีผลใช้บังคับต่อบุคคลตั้งแต่วันที่ผู้สั่งได้รับแจ้งเป็นต้นไป ฉะนั้น คำสั่งเทศบาลลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๓ ที่เรียกให้นายแดงชดใช้ค่าสินไหมทดแทน จึงไม่มีผลใช้บังคับแก่นายแดง ได้ตามกฎหมาย เนื่องจากนายแดงได้ถึงแก่ความตายไปแล้ว เทศบาลจึงไม่อาจใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ผู้ตายและทนายของเจ้าหน้าที่ผู้ตาย โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๒ ประกอบมาตรา ๑๐ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ คำสั่งที่พิพาทจึงเป็นคำสั่งที่ออกโดยไม่มีอำนาจและไม่ชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๑๙-๓๒๐/๒๕๖๒)

บทสรุปชวนอ่าน

การที่หน่วยงานของรัฐจะมีคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๒ ดังกล่าวได้นั้น จะต้องเป็นการออกคำสั่งในขณะที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดยังมีชีวิตอยู่ ซึ่งหากหน่วยงานมีคำสั่งดังกล่าวแล้วแต่ต่อมาเจ้าหน้าที่ถึงแก่ความตายในระหว่างขั้นตอนการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง เช่นนี้...หน่วยงานสามารถใช้สิทธิเรียกร้องให้ทนายของเจ้าหน้าที่ผู้ตายชดใช้ค่าเสียหายแทนได้

ส่วนในกรณีตามที่พิพาทนั้น หน่วยงานไม่อาจมีคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ซึ่งเสียชีวิตแล้ว และทนายชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ แต่หน่วยงานสามารถใช้สิทธิทางศาลโดยฟ้องเรียกร้องทนายของเจ้าหน้าที่ซึ่งเสียชีวิตแล้วให้ชดใช้ค่าเสียหายได้
